

Az olvasás a létezés egyik természetes formája

Halász Judittal beszélget Bán Magda

Mit jelent az Ön számára az olvasás, milyen érzéseket kelt? Kötelesség és/vagy élvezet?

A létezés egyik természetes formája. Mint a lélegzés, vagy az étkezés. Ez utóbbinál persze az is számít, hogy milyen ételt tesznek az ember elé. Nagyon ritkán veszek kézbe úgynevezett szórakoztató írásokat. Sajnálom rá az időt. Azt is mondhatnám, hogy válogató vagyok. De értek már kellemes meglepetések is. Például, amikor először találkoztam Ajtmatovval sok évvel ezelőtt! A könyvhéten megvettem *Az évszázadnál hosszabb ez a nap* című könyvét, azután elutaztunk nyaralni. Elég vastag könyv, elég lesz egy hétre. A 40. oldalig is nehezen jutottam el, szidtam magam, hogy nem hoztam más olvasnivalót... Aztán valami csoda történt. Kénytelen voltam folytatni, és a továbbiakban le se tudtam tenni, rajongója lettem az írónak. Lestem, mikor jelenik meg valami Ajtmatovtól, rohantam megvásárolni.

Rengeteg szerepben játszott, klasszikus és kortárs, magyar és világirodalmi szerzők műveiben.

Előfordult-e, hogy az első olvasás megrendítő élmény volt? Ha voltak ilyenek, mely művek voltak ezek, vagy azonnal belépett a szakmai megközelítés, hogyan lehet ezt megoldani?

Ha próbálok visszalapozni éveimet, szerepeimet, nem hiszem, hogy voltak a szakmai „kötelező” olvasmányaim között, olyanok, amelyek ne a cselekmény és az azt kiváltó jellemek kibontakozása iránti érdeklődés határozott volna meg, már az első találkozásnál. A hatás volt az érdekes, amelyet rám gyakoroltak. A helyzetek, amelyek ha váratlanul alakulnak, izgalmassá teszik a folytatást. A jellemek, melyek a cselekmény és a szituációk hatására változhatnak a darab folyamán.

A megzenésített versekkel a műfaj egyik megteremtője, több nemzedék nőtt fel az Ön műsorain, lemezein és adta tovább gyerekeinek. Hogyan választott verseket? Mik voltak a válogatás és szerkesztés szempontjai?

A versek megzenésítése már egy régen létező műfaj. A változás, amit

az általam énekelt dalok hoztak annyi volt, hogy gyerekeknek szóltak és az akkor legnépszerűbb könyvzenei műfaj (akkor ezt beatzenének hívtuk) legjobb és legsikeresebb zenekara és zeneszerzői a saját stílusukra ültették a versekhez írt zenét. Amit a szülők otthon hallgattak, annak gyerekekhez írt változatát adtuk a srácoknak. Az pedig, hogy a szöveg kortárs vagy néha klasszikus magyar költők verseiből álljon, mi szeretnénk volna. Én, Bródy, Tolcsvay Laci és a többiek, akikkel együtt dolgoztunk. Nagy öröm volt számunkra amikor észrevettük, hogy az ostoba sláger-szövegek helyett Weöres Sándor, vagy Zelk Zoltán, Nemes Nagy Ágnes és más remek költők verseit éneklük a homokozóban! Mert verset tanulni zenével sokkal könnyebb. A válogatás nem könnyű. Sok szempont van. Többek között az is, hogy legyen valami szellemes tartalma, mert az, hogy milyen szép kék az ég és színesek a virágok, a gyerekeknek nem elég. Kell valami, ami meglepi őket, ami mosolyra nyitja a szájukat. Nagy

költők nagy verseivel óvatosan próbálkoznék. Valamiféle tisztelet él bennem irántuk. Úgy gondolom, hogy ezek már megtalálták a maguk formáját. Nem mernék hozzájuk nyúlni. Persze, mint mindenben, ebben is lehetnek kivételek. És nem jelenti azt sem, hogy az általam énekelt rövid kis versek ne tartoznának a költészet „nagy versei” kategóriába.

Milyen szerepet játszanak életében a „nem kötelező” olvasmányok? Saját kedvtelésére milyen művekhez nyúl, mit választ?

Vannak kedves íróim a kortárs irodalomból, magyarok és a világ más országaiból valók is. Érdekes, hogy idővel változik az ember ízlése és igényei. Sokszor gondolom, hogy milyen sok mindent olvastam a világirodalomból! De mikor? Mennyi mindenre nem emlékszem a Karamazov testvérekből, vagy a többi klasszikusból! Mennyi mindent kellene és lenne érdemes újra olvasni! És akkor mi lesz a kortársakkal? Aztán van néhány olyan mű, amelyekből én történelmet tanultam. A 20. század történelmét, amit a történészek nem dolgoztak fel olyan mélyen, érdekesen és izgalmasan, mint az irodalom, és amit az iskolában se ma, sem az én iskolás éveimben nem tanítottak jól, érdekesen, figyelmet felkeltően! Vagy sehogy... Szomorú. hogy Lengyel Józsefet alig ismerik! Kár, hogy nem olvasható Sík Endre *Vihar a levelet...* című könyve, melyet a könyvesboltokba kerülés napján visszarendeltek és bezúrtak. Számomra meghatározó élmény volt Sinkó Ervin könyve, az *Egy regény regénye*, és mondhatnám, hogy Jorge Semp-

run minden írása, és még sorolhatnám felnőtt kori történelem könyveimet.

Radnóti Miklós *Ikrek hava* című kötetéből mond el részletet az *Olvasás Éjszakáján*. A könyv Radnóti Mikós megrendítő prózáját valamint verseket tartalmaz. Születésének tragikus körülményeiről. 1932-ben írta és csak 1940-ben jelent meg először, azóta pedig számtalanszor. Milyen verseket választott erre az alkalomra?

Ezt az előadást huszoneves koromban állítottam össze, amikor először olvastam végig Radnóti összes versét. Úgy gondoltam, elég a ver-

seket születésük sorrendjében egymás után tenni, elmondanak egy élettörténetet, egy sorsot, felrajzolják a költő érzelmeit, gondolatait, személyiségét és nem utolsósorban lenyomatot adnak egy korról, amely a történelem egyik legsötétebb ideje volt. Ugyanakkor egy húszéves lányra gyakorolt benyomásait, melyeket előadóként próbálok önök elé tárni. Ez nem teljes kép, az idő rövidsége miatt még az eredeti formáját is rövidítenem kellett, de remélem, nem okozok csalódást a nézőknek, akiket szeretettel várok az *Olvasás Éjszakáján* az Őrkény István könyvesboltban!